

Den 02.03.2006

J.nr.: 421

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om høringsvar til Kommissionens Grønbog om ”Fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet – en europæisk dimension i forebyggelsen af overvægt, fedme og kroniske sygdomme”

KOM(2005) 637

Baggrund

Grønbogen har været sendt i høring hos en bred kreds af organisationer og interessenter med henblik på input til udarbejdelsen af et officielt dansk høringsvar, som skal indsendes til Kommissionen senest 15. marts 2006. Dette notat opsummerer indholdet i de indkomne høringsvar.

Fødevarestyrelsen har modtaget høringsvar fra følgende organisationer:

- 3F
- Bryggeriforeningen
- Dansk Handel & Service
- Den danske Dyrlægeforening (ingen bemærkninger)
- Det økologiske Råd
- Diabetesforeningen
- Forbrugerrådet
- Fødevarerindustrien
- Handel, transport og serviceerhvervene
- Institut for Human Ernæring (KVL)
- Kost- og Ernæringsforbundet
- Landbrugsrådet
- Mejeriforeningen samt
- Danmarks Fødevarerforskning (DFVF)

Herudover har Fødevarestyrelsen modtaget hørings svar fra en gruppe medarbejdere fra Danmarks Jordbrugsforskning, der dog ikke indgår i sammenfatningen, idet der er tale om generelle overordnede henstillinger og det ikke er et officielt hørings svar fra institutionen.

Hørings svarene indeholder udover besvarelser på Kommissionens konkrete spørgsmål en lang række eksempler på best practice i form af danske kampagner, partnerskabsinitiativer mv.

Høringsparterne giver som helhed udtryk for opbakning til Kommissionens initiativ om at styrke den fælles europæiske indsats på området. Kommissionen roses ligeledes for med udgivelsen af Grønbogen at sætte fokus på området, samt for at gennemføre en offentlig høringsproces forud for formuleringen af en egentlig strategi.

Grønbogen er opbygget med udgangspunkt i en lang række åbne spørgsmål om udvalgte emner, som Kommissionen finder væsentlige for udviklingen af overvægt i befolkningerne, og som derfor kunne være relevante for en fremtidig EU-indsats til fremme af sunde kostvaner og fysisk aktivitet. Hørings svarene indeholder for størstedelens vedkommende kun input til enkelte udvalgte emner fra Grønbogen.

Dette notat fokuserer primært på de punkter, der har givet anledning til flest tilkendegivelser. Det drejer sig fortrinsvis om kapitlerne IV.3. Sundhed i de forskellige EU-politikker, V.1. vedrørende Forbrugeroplysning, reklamer og markedsføring, V. 2. om Forbrugeruddannelse, V.3 Fokus på børn og unge samt V.7 Socioøkonomiske uligheder. Herudover er medtaget høringsparternes forslag til relevante områder, som burde have været omtalt i Grønbogen.

IV.3. Sundhed i de forskellige EU-politikker

– Hvilke konkrete tiltag kan EU-politikområder evt. bidrage med for at fremme sunde kostvaner og fysisk aktivitet og for at skabe miljøer, der gør sunde valg til nemme valg?

– Hvilke slags foranstaltninger på EU-plan eller på nationalt plan kan bidrage til at forbedre udbuddet af og adgangen til frugt og grøntsager og gøre dem billigere og mere attraktive?

– På hvilke områder i forbindelse med ernæring, fysisk aktivitet, udvikling af redskaber til analyse af hermed forbundne lidelser samt forbrugeradfærd er der behov for mere forskning?

Forbrugerrådet finder Kommissionens intention om at indtænke sundhed i de forskellige EU-politikker særdeles relevant - ikke mindst indenfor landbrugspolitikken er der behov for nytænkning i forhold til at billiggøre sunde fødevarer som frugt, grønt, cerealier, samt magre kød og mælkeprodukter i stedet for som nu at støtte de fede animalske produkter.

Landbrugsrådet mener, at det er vigtigt at give forbrugerne mulighed for at tage valg, der fremmer sunde kostvaner. Det kunne være i form af dels undervisning, dels kampagner, som giver et enkelt budskab, som for eksempel ”6 om dagen”. For at forbedre udbuddet af og adgangen til frugt og

grønt foreslås desuden, at der ses på mulighederne for differentieret moms, samt etableringen af kvalitetsnormer.

*Danmarks Fødevarerforsknin*g, *DFVF* har tilkendegivet, at overvejelser om sundhed bør indgå i alle beslutninger på EU-plan (jf. artikel 152 i Amsterdamtraktaten, der fastsætter, at fællesskabet kan iværksætte tilskyndelsesaktiviteter med henblik på forbedring af folkesundheden). For kost og fysisk aktivitet betyder det blandt andet, at lovgivningen ikke bør modarbejde befolkningens muligheder for at spise og være fysisk aktiv i overensstemmelse med de officielle anbefalinger for en sund livsstil. EU bør således generelt støtte op om national lovgivning, der har til formål at forbedre befolkningens muligheder for sunde kostvaner (ex: DK's regler om indhold af transfedtsyrer i fødevarer, mærkningsordninger mv.).

Samtidig peger *DFVF* på behovet for en ændring af EU's landbrugspolitik. Støtteordninger bør gennemgås med henblik på at opstille en plan, der afvikler de ordninger, der kan påvirke kostvaner i en ugunstig retning (støtte til smørproduktion og mælkefedt) og erstattes af eksempelvis støtte til skolefrugt og firmafrugt.

Hvad angår behovet for øget forskning peger *DFVF* på behovet for mere forskning i, hvad udbud og priser betyder for kostvaner, samt hvad de fysiske rammer i lokalområdet betyder for niveauet af fysisk aktivitet.

V.1. Forbrugeroplysning, reklamer og markedsføring

- *Hvilke er de vigtigste næringsstoffer og varekategorier, der skal lægges vægt på i næringsoplysningerne til forbrugerne, og hvorfor?*

– *Hvilken slags forbrugeroplysning/uddannelse skal der til, for at forbrugerne fuldt ud kan forstå oplysningerne på mærkningen af fødevarerne, og hvem skal give sådanne oplysninger?*

– *Er frivillige regelsæt ("selvregulering") en passende metode til at begrænse reklamer for og markedsføring af fødevarer med højt energiindhold og lavt indhold af mikronæringsstoffer? Hvilke alternativer kan komme på tale, hvis selvregulering ikke fungerer?*

– *Hvordan kan man definere, gennemføre og overvåge effektivitet i forbindelse med selvregulering? Hvilke foranstaltninger bør man træffe for at sikre, at sårbare forbrugeres godtroenhed og begrænsede kendskab til medierne ikke misbruges i forbindelse med reklamer, markedsføring og salgsfremstød?*

Dansk Handel & Service mener, at det vil være hensigtsmæssigt, at et fælles europæisk ernæringsmærke knytter sig til fælles anbefalinger om sunde kostråd og livsstil – i stil med de 8 kostråd, som Ernæringsrådet præsenterede i Danmark i foråret 2005. *Dansk Handel & Service* kan derfor tilslutte sig, at der arbejdes på at udvikle fælles europæiske kostråd.

Dansk Handel & Service mener videre, at den bredere opgave med at udbrede og kommunikere viden om sund livsstil primært bør være forankret nationalt. Den fælles europæiske indsats kan bidrage ved at etablere netværk, samle erfaringer og stille viden til rådighed – eller evt. støtte projekter, der bidrager til at fremme de overordnede mål.

Landbrugsrådet mener, at en overordnet instans bør have ansvaret for at komme med kostråd, som tager højde for sociale og kulturelle variationer og forskellige regionale og nationale kostvaner. Fælles kostråd skal formidles både gennem offentlige og private initiativer.

DFVF mener generelt, at kostråd skal være videnskabeligt baserede og formidles fra offentlige myndigheder i samarbejde med NGO'er som for eksempel de sygdomsbekæmpende organisationer, samt evt. brancheforeninger.

Desuden er det *DFVF's* holdning, at indsatser for at fremme sunde kostvaner og fysisk aktivitet bedst tager hensyn til sociale og kulturelle variationer og regionale og nationale forskelle, når arbejdet er forankret nationalt og regionalt. Europæiske kostråd kan kun gives på et meget overordnet niveau, mens det kan gøres mere specifikt nationalt og regionalt.

Næringsdeklarationer

Bryggeriforeningen er generelt positiv overfor anvendelsen af næringsdeklarationer på færdigpakede fødevarer. Der er imidlertid en lang række forhold, der bør overvejes i forbindelse med udformningen af nye regler om næringsdeklarationer i forlængelse af EU's modernisering af mærkningsreglerne. Det bør bl.a. overvejes at gøre reglerne om næringsdeklarationer mere fleksible med hensyn til kravene om hvilke udvalgte næringsstoffer, der skal deklareres på forskellige fødevarergrupper.

Bryggeriforeningen finder, at en generel forbrugerinformation om fødevarer og kost ikke alene kan gennemføres via mærkningen på fødevarer, men også bør ske gennem andre mere velegnede informationskanaler, der kan medvirke til at forbedre forbrugernes muligheder for at forstå oplysningerne i ingredienslisten, næringsdeklarationer m.v.

Dansk Handel og Service finder det vigtigt, at arbejdet med at ændre de eksisterende regler om næringsdeklarationer harmonerer med udviklingen af et fælles europæisk ernæringsmærke. I forbindelse med drøftelserne af et dansk ernæringsmærke har netop EU-kravet om lange næringsdeklarationer vist sig at være en hæmsko, hvilket er uheldigt. Kravet om, at der skal en lang næringsdeklaration på en fødevarer, hvis der mærkes eller anpriser om indholdet af fedt, sukker m.m. har den uheldige effekt, at ernæringsrigtige fødevarer som frugt og grønt ikke kan anpriser, fordi næringsindholdet i frugt og grønt ændrer sig efter årstiden og over den tid, de ligger i butikken. Ligeledes kan det være svært at finde plads til den lange næringsdeklaration på små emballager.

Diabetesforeningen mener, det bør være lovpligtigt at næringsdeklarere alle færdigpakkede levnedsmidler med minimum den korte næringsdeklaration, da det giver forbrugerne mulighed for at lave et kvalificeret valg i indkøbssituationen.

Forbrugerrådet finder, at Kommissionen bør prioritere en obligatorisk næringsdeklaration meget højt, og at der bør ske en grafisk fortolkning af deklARATIONEN i form af et symbol placeret foran på fødevaren, et ernæringsmærke. Næringsdeklarationen bør omfatte energiindhold, protein, totalfedt, heraf mættet fedt, total kulhydrat, heraf sukker samt fiberindhold i færdigpakkede produkter målt i gram pr. 100 gram. Salt bør medtages, hvis en risikovurdering finder det nødvendigt at begrænse indtaget. Der er brug for undersøgelser af, hvordan ernæringsdeklarationen kan udformes grafisk, så der sikres bedst mulig forbrugerforståelse og relevans.

Fødevarerindustrien er generelt positiv overfor anvendelse af næringsdeklarationer, og disse bør fastlægges på EU plan.

Landbrugsrådet mener, at der ses forskellige problemer i forhold til fedme i de 15 ”gamle” EU-lande i forhold til de nye EU-lande. En ensartet næringsdeklaration synes imidlertid at være en indlysende mulighed for at sætte forbrugerne i stand til at vælge mellem forskellige fødevarer. *Landbrugsrådet* mener ikke, at alle næringsstoffer er lige vigtige, og man kunne overveje at prioritere budskaberne i forhold til vigtige næringsstoffer. Et netværk mellem offentlige og private er vejen frem i forhold til forbrugeroplysning/uddannelse.

Mejeriforeningen tilkendegiver, at programmer, der skal forbedre kostens næringsindhold, bør fokusere på både drikke- og spisevaner, så der tænkes i en samlet kost. Vand og mager mælk er de anbefalede drikkevarer, og bør i ernæringsprogrammer indgå som de anbefalede drikke. Der er behov for en samlet status på de enkelte fødevarergrupperes rolle i forhold til sundhedsfremme, sygdomsforebyggelse og fedme. En sådan findes kun for frugt og grønt, men der er efterhånden god dokumentation for, at også mejeriprodukter kan være med til at forbedre bl.a. blodtryk, knoglesundhed og øge vægttab. Sund kost kan sammensættes på mange måder og skal tilpasses individuel smag og behov. Alle produkter kan indgå i en sund kost, men forbrugeren skal ved hjælp af næringsdeklarationer kunne sammenligne produkters indhold af energi, fedt og tilsat sukker.

Anprisninger

Dansk Handel & Service hilser den bebudede harmonisering af reglerne for sundhedsanprisninger velkommen.

Det Økologiske Råd anbefaler skærpede regler for reklamer for funktionelle fødevarer, så mindre lødige fødevarer ikke anpriseres pga. tilsætningsstoffer.

Forbrugerrådet finder det helt utilstedeligt, at Kommissionen i forslaget om berigelser tillader til-sætning af vitaminer og mineraler til produkter rige på fedt, salt og sukker vel vidende, at berigel-serne er med til at legitimere og fremme forbruget af denne type usunde produkter. Her bør der etableres de samme ernæringsprofiler som er foreslået i forbindelse med anprisningsforslaget.

Anpriser bør efter *Mejeriforeningens* opfattelse knyttes til fødevarer frem for specifikke næ-ringsstoffer. Forbrugere tænker således i fødevaregrupper og ikke i næringsstoffer.

Fødevareindustrien ser frem til ensartede EU-regler for anvendelse af sundhedsanpriser baseret på videnskabeligt underbyggede sammenhænge mellem kost og funktionelle egenskaber.

Landbrugsrådet mener, at ernærings- og sundhedsanpriser kan anvendes som fx ”denne fisk indeholder Omega 3-fedtsyrer” eller ”mængden af jern i kødet er X mg”.

Ernæringsmærkning

Dansk Handel og Service opfordrer til, at udviklingen af særlige nationale mærker sættes i bero, og at der i stedet snarest igangsættes forhandlinger om at udvikle et fælles europæiske ernæringsmær-ke, idet nationale mærkningsordninger giver en række problemer for både forbrugere og virksom-heder.

Forbrugerrådet ønsker en let tilgængelig information på produktets emballage i form af en obliga-torisk ernæringsdeklaration og grafisk fortolkning af denne i form af et ernæringsmærke. De usunde produkter skal også mærkes, da der er et stort problem med, at industrien markedsfører varer med højt indhold af sukker og/eller fedt, så de ser sundere ud, end de reelt er.

Forbrugerrådet støtter det danske forslag til ernæringsmærkningsordning, der er udformet af Dan-marks Fødevareforskning. *Forbrugerrådet* finder, at de kriterier, der ligger til grund for mærket, med fordel kan benyttes i arbejdet med at udforme de ernæringsmæssige kriterier i anprisnings- og berigelsesforslaget, så der sikres sammenhæng mellem de forskellige typer af forbrugeroplysning.

Det er *Fødevareindustriens* holdning, at en fælles europæisk mærkningsordning er mest ønskelig frem for frivillige nationale mærkningsordninger.

Handel, transport og serviceerhvervene er tilhænger af et fælleseuropæisk, frivilligt ernæringsmær-ke baseret på ”best choice” indenfor relevante varegrupper.

Regulering af markedsføring

Dansk Handel & Service er ligeledes tilhænger af selvregulering, idet forhandlede løsninger, som vi kender i forbindelse med markedsføringslovens bestemmelse om ”god markedsadfærd” sikrer en dynamisk og fleksibel regeldannelse, der kan følge med tiden. *Handel, transport og serviceerhver-*

vene finder, at den eksisterende markedsføringslov beskytter tilstrækkeligt mod vildledning, men at selvregulering i øvrigt fungerer godt.

Forbrugerrådet finder, at Kommissionen bør arbejde for et forbud mod markedsføring af usunde produkter rettet mod børn under 16 år. Forbuddet skal blandt andet omfatte deciderede reklamer for usunde fødevarer, børnemålrettet omtale af eller brug af figurer, symboler mv. for usunde fødevarer, markedsføring af usunde fødevarer i medier for børn, omkring børneprogrammer eller andre steder, som primært ses af børn. Ved ”usunde fødevarer” forstås fødevarer, der blandt andet er rige på sukker, salt og fedt, og som derfor ikke lever op til de ernæringsmæssige kriterier, som fastsættes i forbindelse med ernæringsmærket og anprisningsforslaget.

Fødevareindustrien mener, at selvregulering i erhvervslivet er den foretrukne metode til at sikre, at forbrugere og særligt børn ikke vildledes til at spise uhensigtsmæssigt. *Bryggeriforeningen* foretrækker ligeledes selvregulering frem for lovgivning, idet selvregulering er mere fleksibel og derfor kan følge med et bevægeligt marked og samtidig inddrager og forpligter branchen til at være aktive medspillere.

Landbrugsrådet mener, at det skal være en europæisk instans, der skal gennemføre og overvåge effektiviteten i forbindelse med selvregulering.

DFVF mener, at EU har en enestående mulighed for at påvirke markedsføringen af mad, drikke og nydelsesmidler på tværs af landegrænserne. Det kunne eksempelvis bestå i begrænsninger i markedsføring af energitætte produkter (evt. specielt til udsatte grupper som fx børn og unge) eller fremme af markedsføringen af fuldkornsprodukter, samt frugt og grøntprodukter, der ikke er tilsat fedt og sukker.

V. 2. og V.3 Forbrugeruddannelse samt fokus på børn og unge

- Hvordan kan man bedst sætte forbrugerne i stand til at foretage kvalificerede valg og handle effektivt?
- Hvordan kan partnerskaber mellem offentlige og private bidrage til forbrugeruddannelse?
- Hvilke centrale budskaber skal forbrugerne modtage vedrørende ernæring og fysisk aktivitet, og hvordan skal de formidles, og hvem skal gøre det?
- Hvilke gode eksempler på forbedring af skolemadens næringsværdi findes der, og hvordan kan forældrene blive oplyst om, hvordan næringsværdien af måltiderne derhjemme forbedres?
- Hvad er god praksis, når det drejer sig om regelmæssig fysisk aktivitet på skolerne?
- Hvad er god praksis, når det drejer sig om at skabe sunde kostvalg på skolerne, navnlig vedrørende overdrevent indtag af energirige snacks og læskedrikke sødet med sukker?
- Hvordan kan medierne, sundhedsvæsenet, civilsamfundet og de relevant erhvervsgrøner understøtte skolernes indsats for sundhedsundervisning? Hvilken rolle kan partnerskaber mellem offentlige og private spille i den forbindelse?

Det økologiske råd henstiller til, at lande og lokale myndigheder udarbejder handlingsplaner for børn og unges transport til skole og institutioner, som inkluderer cykling og gang og etablering af sikre veje for cyklister og fodgængere. Desuden anbefales øget fokus på børn og unges kostvaner, herunder på begrænsning i reklame og i adgangen til usunde fødevarer i skoler og på institutioner.

Diabetesforeningen påpeger, at oplysning rettet mod den almindelige forbruger bør starte i skolen og videreføres i det offentlige rum på linie med, hvad vi gør i Danmark i dag.

Forbrugerrådet lægger vægt på, at der udvikles redskaber som ernæringsdeklaration og ernæringsmærke, som er uafhængige af virksomhedernes markedsføring, og som sikrer forbrugerne reel og saglig ernæringsinformation på produktniveau. Derudover er der behov for forskning i, hvordan forbrugerne opfatter anprisninger og berigede produkter, samt i, hvordan kostrådene bedst kan formidles. Partnerskaber kunne spille en væsentlig rolle i formidling af kostråd og ernæringsoplysning, evt. på emballager som mælkekartoner og morgenmadscerealier, der står fremme under måltidet. Det er *Forbrugerrådets* opfattelse, at en sundere livsstil ikke alene sikres af information, men i høj grad også af, at der er en stor tilgængelighed af sunde produkter, så forbrugerne rent faktisk møder produkter, der gør det nemt at sammensætte en sund kost.

Forbrugerrådet mener, at der er behov for mere og bedre undervisning i grundskolen om fødevarers sammensætning, sundhed, sikkerhed og kvalitet, samt i, hvordan børn kan gennemskue virksomhedernes markedsføring. Der bør samtidig ske en bredere kobling mellem fagene idræt og ernæring/hjemkundskab inkl. flere timer. Endvidere bør der indføres forbud mod salg af slik og sodavand på skolerne samtidig med en forbedret adgang til koldt drikkevand.

Fødevarerindustrien finder det meget væsentligt, at forbrugere allerede fra små (i skolen) lærer om fødevarers indhold af næringsstoffer. Undervisning i skolen bør naturligt suppleres med information til voksne fra myndighederne, således at alle forbrugere let kan forstå og anvende de oplysninger, der gives på fødevarerne.

Handel, transport og serviceerhvervene finder det i forbindelse med formidlingen af sunde kostvaner nødvendigt at inddrage emnet som et dannelsesprojekt ved børnenes læring i grundskolen samt i andre relevante sammenhænge i børns opvækst. I den forbindelse vil etablering af lokale partnerskaber mellem skoler, uddannelsesinstitutioner og det lokale erhvervsliv styrke formidlingen af det sunde valg. De gode eksempler med partnerskaber i Danmark såsom ”6 om dagen” bør inddrages i europæisk sammenhæng.

Kost- og ernæringsforbundet opfordrer til, at mad inddrages i alle fag. I skolen bør man inddrage forskellige faggrupper og kombinere de pædagogiske kompetencer med de faglige, så det er lærere

med faglighed i pædagogik, der tager børnene med rundt til landmanden mm., ligesom det vil være helt naturligt at inddrage de kostfagligt uddannende i at lære børnene at lave mad.

Kost & Ernæringsforbundet mener endvidere, at alle skoler bør have en madpolitik (kostpolitik), der skal være med til at sikre god praksis, når det drejer sig om at skabe sunde kostvalg. Tilgængelighed er en meget væsentlig faktor – sodavandsautomater bør erstattes af kildevandsautomater, så børnene er sikret let adgang til lav-energidrikke, ligesom der skal være let adgang til sund og mættende mad.

Landbrugsrådet fremhæver, at undervisning og information er altafgørende, hvis forbrugerne skal være i stand til at træffe kvalificerede valg. De centrale budskaber vedrørende ernæring og fysisk aktivitet skal være enkle og handlingsorienterede. Det kunne være kostråd, der beskriver en fuldkost inklusiv drikkevarer.

Landbrugsrådet anbefaler endvidere, at grundskolen bruger skoleboder, hvor læring af børnene indgår, så de får indblik i bestilling, tilberedning, næringsindhold, fødevarer sikkerhed mv. Alle skoler bør endvidere have en politik i forhold til fysisk aktivitet.

Mejeriforeningen mener, at udformning af drikke, mad og måltidspolitikker på alle skoler, dag- og døgninstitutioner kan være med til at øge tilgængeligheden af sund mad og drikke og begrænse tilgængeligheden af tomme kalorier.

V.7. Socioøkonomiske uligheder

– Hvilke foranstaltninger, og på hvilket niveau, kunne fremme sunde kostvaner og fysisk aktivitet hos befolkningsgrupper og husholdninger i visse socialklasser og sætte sådanne grupper i stand til at gå over til en mere sund levevis?

– Hvordan kan man gøre noget ved den ”ophobning” af usunde vaner, der ofte er blevet påvist hos grupper i visse socialklasser?

Landbrugsrådet mener, at viden og informationer er vejen frem både til forældre og børn. Viden skal formidles via kommunikation rettet mod de forskellige grupper i samfundet og i forhold til de kulturelle baggrunde.

DFVF nævner, at fremme af sundere kost- og motionsvaner blandt socialt udsatte grupper kan ske gennem en række strukturelle tiltag, som øger tilgængeligheden af sunde fødevarer, en prispolitik, som favoriserer de sunde produkter, samt bedre muligheder for fysisk aktivitet. Initiativer, der ikke forudsætter bevidste til- eller fravalg har størst chance for at medvirke til at reducere den sociale ulighed. Det er desuden vigtigt at koordinere og kvalitetssikre data på europæisk plan, som kan belyse risikofaktorer samt sygdom, der skyldes dårlige kost- og motionsvaner, herunder overvægt og fedme. På længere sigt må en fælles europæisk database (eller WHO) kunne levere denne information.

V.11. Andre emner

- Er der emner, der ikke berøres i denne grøn bog, men som skal tages i betragtning som led i en europæisk dimension i forbindelse med fremme af sunde kostvaner, fysisk aktivitet og sundhed?

- Hvilke af de emner, der behandles i denne grøn bog, bør prioriteres højest, og hvilke kan betragtes som mindre presserende?

3F opfordrer til, at kostpolitikken på arbejdspladser bør have fokus som det højest prioriterede område. Det er således erfaringen er, at hvis man kan forbedre kosten på arbejdspladserne, bringer ca. 25% deres erfaringer med hjem, og dermed vil det gode budskab spredes sig til en større gruppe.

Det økologiske råd mener, at fremme af sunde fødevarer og rent drikkevand også bør spille en større rolle. Handlingsplanen bør indeholde en styrkelse af markedsføringen af frugt og grønt, samt af økologiske fødevarer og anvendelsen heraf. Der bør endvidere ske en skærpelse af kravene til anvendelse af sundhedsskadelige pesticider i landbruget. Desuden bør kontrollen med fødevarers indhold af sundhedsskadelige stoffer øges. Det gælder også ved import fra 3. lande.

Forbrugerrådet mener, at der bør udarbejdes konkrete handlingsplaner med tidsfrister både i Europæisk og nationalt regi, der indeholder planer for lovgivningsmæssige tiltag, prioriterede ønsker til offentligt – privat samarbejde og prioriterede forskningsområder, der kan indgå i det næste rammeprogram.

Hvad angår fødevaredelen, finder Forbrugerrådet det særdeles vigtigt, at ærlig og redelig ernæringsinformation til forbrugerne fremmes, så bevidstheden om madens faktuelle ernæringsmæssige værdi øges. Et forbud mod anvendelse af industrielt fremstillede transfedtsyrer, som det er sket i Danmark er ligeledes højt prioritet af Forbrugerrådet. Forbrugerrådet fremhæver, at fødevarerindustrien i Danmark har kunnet omstille produktionen uden væsentlige økonomiske eller tekniske omkostninger, men med store sundhedsmæssige gevinster for forbrugerne.

Institut for Human Ernæring mener, at en EU-strategi bør omhandle muligheden for at eliminere transfedtsyrer fra den europæiske kost, da der ikke er identificeret et eneste sundhedsfremmende aspekt ved transfedtsyrer. Det har vist sig i Danmark at være muligt at eliminere transfedtsyrer uden effekt på tilgængeligheden af fødevarer, pris og smag. Ligeledes opfordres til større fokus på, at tidlige faktorer i livet bl.a. betinget af moderens kost og vægtøgning under graviditeten og ernæring i de første par år kan resultere i en programmering med heraf øget risiko for fedme og hjertekarsygdomme senere i livet.

Kost & Ernæringsforbundet mener, at der bør etableres et Videnscenter for mad og måltider. Videnscentret skal være med til at forbedre kvaliteten af alle måltider, der serveres i de offentlige rum fra såvel offentlige som private virksomheder.

DFVF fremhæver, at spædbørn og småbørn ikke er omtalt i grønbogen. Der er ikke tvivl om, at ernæringen af spædbørn og småbørn er afgørende for barnets vækst og velbefindende i barneårene. Der er desuden behov for mere viden om betydningen af kosten i den tidlige barndom, dels for sundhed og udvikling af sygdomme senere i livet, dels for kostvanerne senere i livet.